

# GAZETA TRANSILVÂNIEI

REDACȚIA "SOCIĂȚIUNEA ASTRA" BRAȘOV  
Ieșire de două ori pe săptămână prin îngrijirea  
comitetului de redacție.  
Atelierile tipografiei "Astra" nr. 1102.  
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA  
1838

GHLBARITIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI  
DE ATAȚIA URMAȘII ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA  
BRAȘOV.  
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513  
Abonamentul anual lei ... Autorități și Societăți lei  
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 44 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 29 Iulie 1944

Anul 107

## Preocupări

de I. Bozdog

Suntem obișnuiți să cercetăm și să descifrăm semnele vremii.

O facem după starea intelectuală individuală și după puterea sufletească cu care suntem înzestrați, cu specială considerare la situațiile în care ne găsim sau a deslegărilor pe care le bănuim, ori le socotim.

Astăzi este natural ca toate cercetările să fie în legătură cu evenimentele de război și pronosticurile să se refere la sările și la viitorul nostru ca indivizi, dar mai ales ca neam.

Oricât de materialist și egoist este omul, își face mare plăcere când, în haosul zilei, auzi și pe cel mai umil cetățean exprimând păreri, în centrul cărora stă țara și neamul, în a căror așezare fericită sau nefericită își situează viitorul și norocul său.

Am deosebită plăcere sufletească să stau de vorbă aproape zilnic cu oameni dela țară. Bunul lor simț face o deosebire categorică între ieri și azi, între situația trecută și prezentă, de aceea și preocuparea lor de mâne, pe cât de simplistă în aparență, pe atât de adânc patriotică în fond, se referă la viitorul neamului.

E mare greșala celor ce împărtășesc încă părerea că țărani sunt preocupați numai de situația lor personală, de avere și câștig și că prea puțin îi doare capul de soarta neamului și a țării. Fără a fi pretențioși sau sentențioși, dimpotrivă, peste măsură de modești în formularea credințelor, totuși părțile lor, de cele mai multe ori, sunt adevărate străfulgerări de lumină în bezna în care ne sbatem atât de enigmatici și atotștiutori noi, pătura intelectualilor.

Și pe ei la fel îi interesează deslegarea acestui război, căci își iubesc și tem la fel cuibul familiar și național.

În timp ce însă noi scotăm viitorul și așezarea Europei de mâne, pe ei îi preocupă exclusiv viitorul nostru.

La acel sănătos și creștinesc Dumnezeu ajută dreptății ei au ajuns parcurgând o scară întreagă de premise reale, în mijlocul cărora trăiesc și doresc să-și continue rostul.

De aceea ei nu sunt atât de îngroziți de perspectivele eventualității de mâne, căci se simt factor determinant la baza acelei deslegări. În timp ce pătura intelectuală proiectează imaginea zilei de mâne prin perspectiva sa de preocupare și simțire, văzând mai mult umbre decât luminișuri, sufletul sănătos al țaranului pleacă și se reazimă cu picioarele și mintea adânc înfipite în realități.

Ideile și curentele vânturate de străini nu-l orbesc și nu-l fac să-și piardă cumpătul, nici spre dreapta, nici spre stânga. Curentele le provocăm noi, și-l smăcim cu noi dar nu-l putem răpi, căci el le cântărește și judecata lui chibzuită ne-a călăuzit și în trecut și ne va călăuzi și în viitor spre albiile sănătoase ale conservării.

Dacă nu s'a putut sădi ura în multime ca un crez, ci cel mult a fost trezit ca o pavază, apoi nici teama ori groaza de crotopire și colectivizare a vieții nu-l cuprinde, ca pe noi.

Imi formula, zilele acestea, atât de plastic crezul său un țaran între două vârste asupra temerilor ce le des-

## Cuvinte despre oameni

de

Ion Colan

Dacă nu știi să înfrunzi o primejdie și să te ridici dintr'o nenorocire, nu ești un luptător. Poți fii, dacă-ți face plăcere, compătimit; poți pune în ochii spectatorilor binevoitori câteva lacrimi pornite dintr'un omenesc sentiment de milă; și se pot arunca și rămășițe dela o masă foarte îmbelșugată, dar nu te alintă cu gândul că vei impune semenilor tăi nici stimă, nici aceea doză absolut necesară de prețuire a omului hotărât.

Așa sunt priviți oamenii, așa sunt privite neamurile.

Uitându-ne în urmă, cu ani în urmă, azi când avem suficientă perspectivă, ceea ce ne-a durut și ne-a dus de răpă n'au fost credințele politice ale atâtor partide, ci felul cum oamenii își schimbau aceste credințe, formând din schimbări un sistem de a preveni o primejdie, de a se ridica dintr'o lovitură primită.

Lipsia, acestor oameni, caracterul, adică tocmai ceea ce face să te încrezi în ei. Prea multe inteligențe lichelizate, șmechere, prea puțini oameni pe credințele cărora să poți ridica biserică.

Afirmatia e controlabilă și azi, sau mai ales azi. Din mulțimea celor ce au fost, numai câțiva îți impun — chiar dușmani politici fiindu-ți — o desăvârșită stimă. Nu i-a clintit de pe poziția lor inițială nici victoriile, nici prăbușirile. Credințele lor nu s'au orientat nici după mișcarea fronturilor, nici după conferențele intercontinentale. Unii cred într'un fel, altul în alt fel, dar cred și fiecare din noi știm care le e credința.

În fața unor asemenea oameni, noi, care suntem puși nu să invenim noi spiritele, ci să le apropiem, noi ne ridicăm pălăria.

batem, uneori cu prea mare aprindere, despre viitorul neamului nostru la sfârșitul războiului. — *Petecul nostru de pământ îl apărăm și azi și-l vom apăra și mâne față de oricine. Dumnezeu nu ne-a făcut egali nici într'o privință, nici nu ne-a împărțit averi, ci numai daruri sufletești.*

Noi așa simțim că starea și așezarea la care râvnim este dreaptă și pe placul lui Dumnezeu, de aceea oamenii pot reuși să ne încurce un timp oarecare aceste rânduleli, dar nu să ni le strice ori înlocuască.

Glasul pământului și al proprietății individuale, răzimate pe rândulala familiară și socială de azi, este buna noastră pavază susținută de cele 80% de țărani și ele sunt scutul și garanția zilei de mâne.

Preocupările și felul de gândire ale țaranului nostru verifică și în aceste clipe de grea încercare înțeleptul sfat al lui *Simion Bărnuțiu*: *Țineți cu poporul, ca să nu rătăciți.*

Și o facem asta fie că ne potrivim cu ei în păreri, fie că nu, fiindcă dela început ai convingerea că în acțiunile lor nu sunt mânați de ambiții personale, nu interese meschine îi sbuciumă în lupta pe care o dau, ci neamul căruia îi aparțin.

Pentru rest, enormul rest purtat pe toate luntrile, miruit în toate bisericuțele, nici nu vrem, dar nici nu putem păstra decât o amintire amară, pe care am vrea s'o ștergem și din amintiri, s'o știm inexistentă. Pentru că, dacă este vorba ca o țară să fie dusă la pierzanie, apoi aceasta n'o pot face definitiv decât tocmai ambițioșii dela răscruci, gata să apuce pe drumul care li se pare lor mai profitor, indiferent cu cine, ca la altă răspântie să și schimbe lovarășul și să pornească pe șoseaua detestată cu o etapă mai înainte.

La fel se petrec lucrurile și cu neamurile.

Un conducător pornit pe-un drum, să meargă pe drumul lui, să și împlinească destinul pe el. Și să se știe da la o parte atunci când crede că tot binele pe care l-a putut face pentru țara lui, l-a făcut. Va veni celălalt, acel vesnic altul din rezerva neamului respectiv, care-l va continua și va duce mai departe opera, considerându-se pe sine nu începutul și sfârșitul lucrurilor, ci un inel în lanțul celor ce li-i scris să se dăruiască pământului din care au răsărit.

Când nu se întâmplă așa, ne repezim din extremă în extremă, ne dăm cu capul de toate zidurile, ne amestec toate loviturile primite sau date de alții, iar când ne trezim, în jurul nostru se întinde jalea nesfârșită a golului pe care singuri ni l-am creat.

Din cameleonismul îngâmfat al

## Fundațiunea Gojdu

de Dr. I. Gârbacea

Suntem în al 75-lea an dela înființarea ei, căci așa cum spune Ioan cavaler de Pușcariu în memoriile sale, în ziua de 4 Nov. 1869 a fost semnat renumitul său testament.

„El chemă la sine ca martori testamentari pe colegii săi: Septemvirul Simion Popovici, juzii curiali Alduleanu și Pușcariu, secretarul ministerial Cimponeanu și pe avocatul Florian Varga, care subscriseseră clauzula de atestare a testamentului fără însă ca aceștia să cunoască cuprinsul lui.

Atunci zise Gojdu către noi numai atâta: că ar vrea peste o sută de ani să se scoale din mormânt ca să vadă ce s'a ales din testamentul său.

Făcând azi bilanțul pentru el, avem o jumătate de secol în care au fost crescuți la școală una mie cinci sute de intelectuali și un sfert de veac de șomaj în această direcție.

Ce a însemnat în vremurile grele sprijinul fundațiunii, ne-o arată episcopul Ciorogariu în admirabila sa carte „Zile trăite“.

„Mitropolitul Șaguna și Emanuil Gojdu, legați prin o strânsă prietenie personală, împreună au lucrat pentru ridicarea neamului românesc din starea umilită în care era ținut de detentorii puterii de odinioară. Așezămintele lor

Continuare în pagina 5-a

unui vecin pornesc toate aceste concluzii.

Și tocmai bazându-ne și pe ele a crescut în noi certitudinea, că măcar într'o parte, acolo unde bate mai tare inima acestui neam, țara se va reîntregi, indiferent cum se va termina acest război.

Numai oamenii să fie oameni!

## Educație și educatori

— Pe marginea unor încercări de a crea tipul de educator român al zilei de astăzi —

de Onisifor Ghibu  
Prof. Univ.

— Sfârșit —

În spiritul acestei concepții am alcătuit, în cursul anului școlar 1942/43, și *Carnetul de practică pedagogică*, și întreaga activitate a Seminarului pedagogic, — pe cât mi-au îngăduit împrejurările destul de neprielnice în care am fost nevoit să lucrez, și timpul scurt de abia câteva luni, cât a durat anul școlar.

Departele de a fi meschină colecție de extrase de legi și regulamente, cu rubrici stereotipe de obligațiuni și de formalități sterpe, Carnetul se prezintă, prin primele sale 17 pagini, — din cele 44, câte are cu totul, — ca o *Evan-*

ghelle pedagogică românească, ale cărei cuvinte urmează să răsune fără întrerupere în sufletul tânărului care se pregătește să devină profesor și educator tineretului român.

Pe primele pagini ale Carnetului întâlnim însuși chipul patronului Seminarului, care este nemuritorul Gh. Lazăr.

Eu însumi am pus și Seminarul, — așa cum a fost pus însuși liceul din Sibiu, la 1919, — sub patronajul spiritual al marelui dascăl de acum 120—130 ani, vrând ca toți aceia care se vor pregăti în cadrele acestei școli, să-l aibă pe el ca model de urmat.

Alături de chipul lui Gh. Lazăr,

## INSTANTANEE

### Intâmplare ciudată

Cunosc oameni care se conduc după visuri, după presimțiri, care nu încep nici un lucru în zile de marți și de vineri și în special au oroare de n-rul 13. Se spune că de acest număr avea teamă și aviatorul Aurel Vlaicu. Și e ciudat că tocmai la data de 13, în anul 1913 s'a prăbușit cu avionul.

Presimțiri au și animalele, mai mult chiar decât oamenii. Astfel, bunăoară, unele dintre sărmanșle dobitoace nu vor să intre pe poarta abatorului. Trebuie târâte înlăuntru cu puterea. Altele, din contră, înaintează bânde și liniștite spre locul durerii, fără să bânțuiesc nimic.

Tocmai ca și la oameni. Pe unii presimțul, această șoaptă lăuntrică a destinului, îi îndeamnă să fugă și să scape în ceasuri de primejdie, alții n'au niciun sfătuitor pe semne, rămân locului și pier. În zilele noastre, mai mult ca oricând, s'a verificat puterea presimțului.

În orașul nostru, prin regiunea fabricilor, își avea un mic slujbaş căsuța lui. Omul avea familie: soția și trei fete. În curtea lui mai locuia o familie: o femeie, care încă avea trei fete.

La ultimul bombardament proprietarul casei era dus la slujbă, iar soția și fetele lui se refugiă în careva parte a orașului, mai ferită. Au chemat cu ele și pe chiriașele lor, dar acestea au spus că n'au nicio teamă și-au rămas acasă. Furtuna ce s'a deslășuit apoi a prefăcut în pulbere o mulțime de case ce mai rămăseseră întregi din bombardamentele trecute. Peste casa micuții slujbaş a căzut o bombă fărâmițând-o cu totul.

După încetarea alarmei, slujbaşul s'a întors îngrozit. Aflase pe drum, dela oameni, că în căsuța lui dărâmată și-au aflat moartea patru femei. Omul, încă desul de tânăr, a ajuns a asă cu părul alb ca neaua. Înnebunit, a început să scarm: prin mizerie să afle cadavrele acelor pe care le credea moarte, când una dintre fetele lui se'nțose și izbuti cu greu să-l liniștească, spanzându-i că ființele lui dragi trăiesc toate. Atunci a înțeles că era vorba de chiriașele lui.

Una dintre cele trei fete care pierise, spun vecinii că era frumoasă. Dar în deosebi admirat de toată lumea era părul ei blond ce-l atârna în bucle lucioase pe umeri. Avea culoarea mătăsii viermilor și moale era, fin, tot ca această mătăasă.

Astăzi, părul acesta frumos, cu pielea care crescuse, ca și cum o mână l-ar fi despiat cu dibăcie, zace în vârful grămezii de moloz. Parcă nici țărâna nu vrea să îngroape o operă atât de reușită.

Resfirate de vânt, spălate de ploaie, firele gabene, mătăsoase, strălucesc mai departe, deși carnea sub ele putrezește. Pare a fi o perucă frumoasă pe care un artist, un paj, a scos-o de pe cap și-a asvârlit-o, după un dezbăt nereușit. Dela distanță îți face impresia că e o pată aurie de soare. Toți o privesc, nimeni însă n'are curajul să se atîngă de ea.

Ecat. Pitiș

## Colonelul Procopiu Strat

de Ion Berciu

S'a stins și colonelul Procopiu Strat!

Numai în momente de cumpănă se verifică oamenii de curaj, de atitudine și de înaltă ținută morală.

Ca modest ostaș din unitatea de vânători de munte, pe care o comanda Colonelul Strat, de care știau toți, pe unde trecuse el, ca despre omul drept, spaima majurilor și tuturor celor care încercau să știrbească drepturile materiale și morale ale ostașului, ale țărânului în ultimă analiză, marea pasiune a comandantului, închin aceste rânduri. Nu exista om mai iubit și mai temut, în batalioanele din regiunea Bihorului, ca acest comandant, de care se legau minunate legende, vitejii de necrezut și cele mai cumplite pedepse aplicate unor suflete mici. Către el alergau toate gândurile și la el sta toată nădejdea în restriște.

Făcuse războiul de întregire, pornind dela cel mai mic grad și se înălțase vitejios, prin vitejia sa și prin apropierea de necrezut aproape de soldat, ale cărui dureri și speranțe el le suferea și le trăia.

Când fatalitatea s'a abatut asupra noastră și hotarele s'au năruit, ceva s'a rupt și din acest soldat de cremene.

El înțelegea să lupte, cu orice sacrificii, pentru hotarele țării: așa învățase pe soldații săi și așa trăise el o vieță întregă.

Se supuse ordinelor superioare, părăsind cel din urmă granița vestică, dar simțea că în acest fel nu putea continua și de aceea s'a retras.

A fost solemnă, simolă și dureroasă clipa despărțirii de bravii săi vânători de munte.

Fără vorbe mari, a spus de ce se

duce din fruntea lor și ce gânduri are în viitor.

A făcut și o promisiune, pe care nu o va putea îndeplini decât spiritualește. Vrednicul comandant a spus copiilor săi că atunci când va suna ceasul pentru întregirea hotarului părăsit, el va fi alături de ei, chiar ca simplu soldat.

Se va judeca, cum va crede fiecare, gestul măreț al unui soldat, care își face întreaga datorie, dar care înțelege să-și apere și întreaga lui onoare, pentru a îndeplini porunca intimei convingeri: învățătura dată să fie conformă cu fapta și atunci când întâmplări neprevăzute împiedecă armonia lor, trebuie salvată partea cea mai prețioasă: spiritul, convingerea, credința în singurul drum demn al națiunii, ale cărei comandamente trec peste cele ale oamenilor.

Amintirea colonelului Procopiu Strat, la răscrucea zilelor noastre și mai ales a dărzei lui convingeri și a nebiruitei lui încrederi în națiunea la împlinirea idealului căreia, în celălalt măcel, își lăsase o parte din carnea trupului său, ni se pare o reconfortare morală deosebită.

El a pus lozinca: *Intâi nașlunea și onoarea soldatului, indiferent de rezultatul momentan.*

De dincolo, încrunțat, poruncind să sune până la ceruri alarma — cântecul lui favorit, care i se da ca onor la comandant și cu care a părăsit și unitățile sale — ne conduce pe drumul știut de el: acela al demnității și al unității naționale.

## Samuraiul

Amurgul strânge umbre și trece Samuraiul.  
Către înalțuri lacul își scânteiază lama,  
Lumina se prelinge și-i înțelțește straiul  
Și lup bătrân de mare, fumează Fujiyama.

Intinsul ca o apă se nmlăde și tace.  
El simte 'n suflet dorul cum se împlântă — scoabă —  
Coboară amintirea cu flamură de pace,  
Dar inima-i se pleacă și se îndeamnă roabă.

Și-l arde ca o pară, cu jarul și catran,  
Când pe poteca 'ngustă vedeniile joacă;  
Dintr'un boschet, îi larmă, ies albe Ogio San  
Cu ochii de sargassă și sânii de promovocă.

Se pierde Samuraiul, ca prin înalte trestii,  
În desfătare moale cu-aducerile-aminte,  
Tresaltă molcom parcul cu fluturi și cu bestii  
Și seara-l învește domoală și fierbinte.

Prin tufe stau de vorbă cu morții trandafirii,  
O rază mai străbate și-i mângâie cu paiul —  
Cu zlua 'n agonie, își face harakirii  
Și lunecă spre-afunduri de noapte Samuraiul...

Lucian Valea

## Pe marginea vieții

### Ce credeți

despre mine și o spuneți, mi-e indiferent; aș vrea să știu ce credeți și nu spuneți.

Nu de alta, dar sunt sătul de minciuni.

\*

### Morala

socială seamănă, uneori, cu lustrul dat în cazărmi când se anunță o inspecție mare.

Morală de inspecție!

\*

### Cinstea

câte odată e asemenea bancnotelor retrase din circulație de Banca Națională, fiind înlocuite cu altele, de mai mare sau mai mică valoare, după împrejurări.

\*

### Fură.

dar să nu te prindă!

Din pricina asta morala veacului s'a prostituat.

\*

### Cinicii

nu-s cinici decât când sunt sau li se pare că sunt stăpâni pe situație, și redevin, când împrejurările li-s favorabile.

Nu-mi plac, fiindcă în sinceritatea lor e ceva pervers și oportun.

\*

### Unii

cred că dacă citesc numai romane străine sunt mai culți decât cei ce cunosc literatura țării lor.

E una din formele prostiei care snobism se chiamă.

\*

### Vieții

nu-i cere mai mult decât îți poate da. Frumos vorbești, tu care n'ai cerut ci ai luat.

Vorba e, ce mă fac eu, care n'ai luat nici ce mi s'a oferit?

\*

### A căzut

o stea, a murit un om.

După câți mor azi, ar trebui să cadă cerul.

\*

### Visul

e singura realitate.

Paradoxalul afirmației nu-l simt decât cel căruia-i merge foarte bine.

Eu visez.

S'logismul nu-l neapărat obligă toriu în cazul de față; s'ar ajunge prin el la concluzii pesimiste.

Iară eu mor de optimism.

I. C.

am reprodus din puținele, dar minunatele lui scrieri, — care prin mine sunt mai prețioase decât toate „Confesiunile“ cutărui mare pedagog francez, contemporan cu el, cu paradoxele cărora atâția s'au îmbătat și continuă să se îmbete, — am reprodus, zic, trei cuvinte ale lui: despre educația în serviciul patriei, — despre lupta omului între bine și rău, din care prin înțelepciunea proprie și prin ajutorul lui Dumnezeu, omul iese biruitor, — și despre valoarea atât de relativă, pe cât de primejdoasă, a slavei, a cinstei și a bogăției materiale. Vin, apoi, pe rând, cuvinte adânci în legătură cu vieța omenească, cu frumusețile și cu greutățile ei, cu destinul ei și cu sublimitatea jertfei pentru marile idealuri ale individului, ale neamului și ale umanității, — cuvinte spuse de Mântuitorul Isus Hristos, de Platon, Pestalozzi, Fichte, Eufrosin Poteca, Damaschin Bojnova, N. Bălcescu, Carmen Sylva, M. Eminescu, Al. Mocioni, A. C. Popovici,

I. Popescu, Sp. C. Haret, N. Iorga, V. Onițiu și V. Pârvan.

Aceștia sunt pedagogii al căror spirit am dorit și doresc să se coboare în sufletul dascălilor români de mâine. Aceștia trebuie să fie stâlpii de foc, care să lumineze cărările pe care trebuie să umble, vieța lor întreagă, cei chemați să lumineze în duh, în vrere și în putință, generațiile de mâine.

Numai după aceste lumini de foc vin, apoi, pe un plan secundar, „normele și dispozițiile“ privitoare la partea tehnică a pregătirii didactice a viitorilor profesori.

Acest carnet nu avea în vedere numai pe tinerii candidați, ci într-o măsură și mai mare pe înșiși profesorii dela Seminar. Aceștia trebuiau să se pătrundă cei dintâi de concepția care stă la baza acestei activități, pentru ca, apoi, prin sufletul lor, prin munca lor și prin exemplul lor de fiecare clipă să poată crea o atmosferă prielnică unei rodiri îmbelșugate. În acest spirit am căutat să îndrumez în-

treaga activitate a Seminarului, atât în conferințele săptămânale cu profesorii (conferințe care s'au ținut cu absolută regularitate tot anul), cât și în cursurile, în colocviile, în discuțiile și în lucrările teoretice și practice ale Seminarului.

Trebuie să recunosc că rezultatele unei asemenea munci au rămas cu mult în urma dorințelor și silințelor mele. Acest rezultat, înafară de faptul nedestoiniciei mele, se datorește și altor factori, pentru moment mai tari decât mine: 1) administrația școlară superioară n'a contribuit cu nimic pozitiv ca o lucrare grea ca aceasta să fie ajutată în modul cuvenit, 2) corpul didactic, recrutat la întâmplare din profesorii liceului, supuși legilor și regulamentelor învățământului secundar, n'a putut fi câștigat în măsură suficientă pentru aceste principii și pentru o asemenea activitate — și 3) Universitatea îi pregătește pe studenți într-o ideologie foarte îndepărtată de aceea pe care

i-o cere viitorilor profesori secundar școala.

Cu toate acestea cred că, într-o oarecare măsură, pot avea conștiință liniștită că, în împrejurările date, îndrumările mele n'au rămas fără niciun efect, ba chiar că ele au avut un răsunet destul de satisfăcător. „Ziarul pedagogic“, în care fiecare candidat s'a obișnuit să-și însemneze momentele caracteristice ale preocupărilor lui în legătură cu problema auto-educației și a educației tineretului și a națiunii mi-a dovedit că sămânța aruncată cu mână largă pretutindenea, în multe suflete a prins rădăcini și a început să dea și roade. De asemenea „lucrările de seminar“, — și în felul cum au fost concepute, și prin felul cum au fost elaborate, au dovedit în foarte multe cazuri preocupări serioase și orientări îmbucurătoare. Sunt pe deplin încrezător că o serie întreagă din aceste lucrări, făcute sub directa mea îndrumare și supraveghere, constituie no-



## Dărnicia lui Jupiter

de Bădicu Gheorghe

*Cățiva năpăstuiți ai sorții s'au înfățișat odată înaintea lui Jupiter, zeul cel mare al păgânilor din vremurile vechi.*

*— Rugămu-ne ție, fă ceva și pentru noi — zise unul. — Dă-ne ceva ca să se îmbunătățească soarta noastră ticăloasă.*

*Trăim mai rău decât dobitoacele de pe pământ...*

*Jupiter se nimerise să fie în toane bune. Le spuse, așa dar, să-și aleagă însușirea vreuneia dintre dobitoace, aceea care i se va părea mai bună și mai folositoare pentru viața lui. Și-au ales toți câte o calitate de-a animalelor.*

*Peste zece ani, omul care ceruse lui Jupiter să-i dăruiască curajul leului, ajunsese un vestit îmblânzitor de fiare. Celălalt, care ceruse înțelepciunea șarpelui, ajunsese un mare om politic. Al treilea, care ceruse șiretenia vulpei, ajunsese căpetenin jandarmilor și spaima hoților. Unul singur ajunsese om bogat, încercat de aur, de comori și de cinste: Acela care ceruse lui Jupiter să-i dăruiască o brăznică ploșniței.*

## Plugăritul cere și el știință de carte

de Gh. Tulbure

**C**omoara cu doi galbeni pe care v'am istorisit-o Dumineca trecută nu este o poveste. Este o întâmplare adevărată. În basme comorile sunt o căldare mare plină cu bani de aur. Comoara noastră avea numai doi galbeni și nici aceștia nu erau bani adevărați, pentru că unul era munca, celălalt era învățătura de carte. Cu acești doi bani fiecare om poate să fie o comoară, un izvor de câștig.

Dela vlădică până la o-pincă toți trăim după munca și învățătura noastră. De aceea e greșit să credem că plugarul se poate lipsi de învățătura cărților. Plugăria trebuie să înainteze în pas cu lumea. Iar plugarul de astăzi trebuie să citească și el cărți și gazete care îi aduc cunoștințe nouă despre propășirea plugăriei.

Ministerul Culturii Naționale a găsit acum o metodă nouă pentru luminarea țăranilor în tainele plugăriei. Cunoștințele de agricultură se vor da de acum înainte nu țăranilor ci școlărilor dela sate. Și nu se vor răspândi prin cărțile de școală, care și acestea sunt

greoaie și neprietenoase. Se vor propaga prin anumite cărțițele și broșuri alcătuite cu grijă și pe înțelesul poporului, de oameni specialiști în materie. Aceste cărțițele puse în mâna copiilor și explicate pe înțelesul lor au menirea să ajungă în familia țăranului și să-l îndrumeze pe încetul și pe nesimțite către o agricultură mai rațională, mai progresată, după modelul popoarelor mai înaintate din Europa.

Să nădăjduim că ele vor avea darul să îndrepte pe țărani spre o plugărie cu mai mult folos decât cea de azi, atât pentru el, cât și pentru țară.

## Proverbe indiane

*Acela ce și 'n fertctre  
Nu-și pierde capul și-i cinstit,  
Cel ce rămâne umilit  
Când are-avere și mărire,  
Și-acei ce-și ține jurământul  
Și față cu dușmanii săi,  
Tu dă-mi tovarăși p'acești trel  
Și-ți biruesc cu el pământul.*

Trad. de Gh. Coșbuc

Ne aducem aminte cât de folositoare au fost și mai sunt încă atelierile de lucru manual introduse obligator în școala primară la cursul complementar. Și astăzi se mai întâlnesc tineri săteni care s'au ales din școala primară cu o meserie învățată.

Dar să lăsăm meseriile și să ne întoarcem la plugărie, o meserie care nici ea nu mai merge astăzi cu „așa am apucat din bătrâni”. Vremurile nu stau pe loc.

Ele se schimbă și trec peste capul nostru dacă nu ne schimbăm și noi. Plugăria, ca și negustoria, cere știință de carte, ca să căpătăm rodul convenit după munca noastră. Luați pildă dela plugarii danezi și elvețieni, care toți își lucrează pământul după metodele învățate în școală. Uitați-vă la Sași, la Șvabi și chiar la Bulgari care toți au în casă cărți de economie, de stupărit și de pomărit. De ce să fim noi în urma lor cu plugăria? De ce să n'aibă și plugarul nostru aceeași învățătură de carte?

*Ai carte, ai parte!* — spune proverbul și mare adevăr spune.

## Frunzele de ploaie

**A**pa de ploaie conține fel de fel de esențe și bunătăți care fac pământul roditor. Ele se numesc în școală, clor, amoniac și acid nitric. Dar sunt și ploii care conțin puicioasă și felurite vietăți mici de diferite culori, unele de culoare roșie. Aceste picături dau așa numitele „ploii de sânge” de care s'au speriat oamenii în părțile pe unde au căzut. Dar și mai mare minune este ploaia din țările calde, unde ea vine adeseori nu din nori și nici din cer, ci din arbori și pomi.

Sunt anumite plante de ploaie, care lasă apă în stropi, dar sunt și „frunze de ploaie”. Acestea sunt frunzele unor plante care le apără în contra ploilor prea mari, ele fiind acoperite cu un strat de ceră și uneori cu un fel de blană de perșori catifeleți.

## Cuiburi de păsări

**C**uiburile păsărilor, dacă ați băgat de seamă, sunt făcute cu mult meșteșug, de multe ori cu adevărată artă. Unele păsări își fac cuiburile ca odăile oamenilor, cu mai multe cămăruțe. Forma lor și materialul se deosebește după gustul și nevoile proprietarului. Unele sunt făcute din 2-3 frunze cusute bine pe la margini și așezate în diferite locuri și feluri, pentru ca să fie cuibul bine apărat și chiar nevăzut de dușmanii din afară. De pildă, cuibul presurii este așezat totdeauna prin cele mai dese tufiguri, uneori în locuri cu nepuțință de găsit. S'a constatat că un astfel de cuib era căptușit cu 650 de fire de păr de cal, 1800 alți peri scurți, 3 flori de trifoi, 20 frunze de iarbă, 150 grame de lână și chiar o bucată de stoară.

poziții importante câștigate într'un sens care, cu timpul, se va impune tuturor. Sper să mi se dea posibilitatea de a publica o bună parte a acestor lucrări într'un ANUAR PEDAGOGIC, care va lumina pe larg multe din aspectele marelui probleme ale educației, așa cum o impune, în mod imperios, faza istorică actuală din viața neamului nostru.

Pentru a ilustra și cu alte momente concepția fundamentală și direcția lucrărilor Seminarului nostru, vom aminti în cele următoare și vizitele pe care le-am făcut în cursul anului la o serie de institute universitare, care au anumite aderențe cu problema sănătății și vigoarei națiunii și a căror activitate noi căutăm să o privim prin prisma educației națiunii.

Prima vizită de acest fel pe care am făcut-o cu candidații și cu candidatele Seminarului nostru, a fost la Institutul de Igienă și Biopolitică de sub conducerea d-lui profesor dr. Iuliu Moldovan. Aci candidații s'au putut

încredința atât din expunerea făcută de mine, cât mai ales din expunerile făcute de d-l prof. I. Moldovan și de d-l conferențiar dr. P. Râmneanu, că după cum problemele educației nu pot fi separate de acelea ale neamului, — adică, după cum nu se poate face educație de dragul educației, ci ea trebuie să se facă de dragul și în interesul neamului, — tot astfel problemele de igienă nu pot fi concepute decât ca problemă de igienă a națiunii. Igiena națiunii și educația națiunii trebuie să meargă mână în mână. Profesorul secundar de mână nu poate fi un simplu transmițător de cunoștințe; el trebuie să fie un educator al națiunii, în sensul cel mai larg al cuvântului, având să fie stăpân nu numai pe problemele pedagogice, didactice și metodice, în sensul cum le-a precizat o pedagogie „generală”, cu totul depărtată de viața și de idealurile neamului, ci și pe problemele de igienă și de biopolitică ale acestuia, cum

sunt: eugenia, natalitatea și moralitatea, bolile sociale, standardul de viață în raport cu cerințele biologice și sociale ș. m. d.

A doua vizită a fost la Institutul de pediatrie și puericultură de sub conducerea d-lui profesor Dr. Gheorghe Popoviciu. Bogatele învățăminte și orizonturi deschise de Institutul de igienă, s'au concretizat aici în special în problema deosebit de importantă pentru viitorul și pentru destinul neamului nostru, a creșterii, îngrijirii, igienei și patologiei infantile. Pentru un profesor nu este indiferent nici: câți copii, nici ce fel de copii intră în diferitele școli, în scopul de a se pregăti pentru viață și de a sporii capitalul biologic și spiritual al neamului. Idealul la care trebuie să se gândească mereu fiecare profesor, de orice specialitate ar fi el, trebuie să fie acesta: poporul român trebuie să se sporească în proporție directă cu indicele său biologic, mult mai urcat decât al altor

popoare; el trebuie să ajungă, în curs de câteva decenii, la o cifră demografică impunătoare. Natalitatea să meargă într'o linie de ascendență bine susținută, mortalitatea să fie redusă la proporții normale, combătându-se cu toate mijloacele înspăimântător de marea mortalitate infantilă și creștându-se toate posibilitățile în vederea oțelirii tineretului printr'o bună și substanțială alimentație și printr'o sănătoasă educație fizică. În același timp, printr'o educație rațională, să se asigure întregului popor un standard de viață cât mai ridicat, pentru ca astfel să poată ajunge un popor numeros, sănătos, viguros și harnic, care să se poată impune prin prestațiunile sale de tot felul, în fața lumii și în fața istoriei.

A treia vizită am făcut-o la Institutul de fiziologie de sub direcția d-lui profesor Dr. Gheorghe Benetato, unde candidații au avut prilejul să-și dea mai de aproape seama de însemnătatea mare pe care o prezintă pentru



# PAGINA MUNCITORULUI

## Povestea pădurarului

de T. M. Welther

În plinul pădurii, departe de pătrunderile omului, acolo pe unde numai vânătorii ajungeau uneori, în răstimpul senin al toamnei, un pădurar își durase o căsuță din lemn nestrujit, pe care mușchiul pădurii îl învăluisese ca într'o horbotă de mătase grea.

Era un fel de coliba care sta între poveste și viețuță, ca o răscruce de împăcare. Căci acolo, la adăpostul bănelor în care mirosul de rășină se înfrătea cu mireasma caldă a vetrei, viețuța și povestea crescuseră împreună, împlinindu-se una pe cealaltă în inima liniștită a pădurarului.

Nu departe de coliba lui, sub crengile mereu povestitoare ale stejarului, pădurarul însămanțase flori și aprinsese candela. În afară de el și de mormântul acesta care rămăsese în cuprinsul dragostei dintru început, nu mai erau decât arbori, tufe și păsări.

În mijlocul brădetului aceleia, în umbra căruia nu cutezau a crește decât mușchiul și bureții, stejarul pribegise ca un sihastru, întinzând brațe puternice și și lărgind din an în an puterea umbrei sale. Brazii se îndepărtară, cu vremea, așternând poiană de liniște cuvioasă în jurul însinguratului lor oaspe.

Și așa s'a întâmplat că pe tărâmurile tăcute ale cetinei, pădurarul își găsi poiană potrivită pentru coliba sa.

Într'o vreme, când a poposit dragostea în colibă, povestea prinse a sveni a viețuță.

Și mai târziu când dragostea își închise ochii, viețuța prinse din nou susururi prelungi și tainice de poveste.

În clipa înscodirilor acestora nu mai era în pădure decât un om și un mormânt. Un om pe care foarte arare îl putea vedea cineva și în inima căruia șopteau mormântul povestile și tristețile pădurii.

Departe de el, luna își înnoiește rosturile, împovărându-și inima cu îngrijorări ciudate. Se războiau popoarele pământului de dragul unei păci neînțelese, care nu semăna nici cu

pacea albastră a văzduhului și nici cu pacea înfiorată a pădurii.

De nenumărate ori vucetul străin al avioanelor se prelinsese peste pădure. Și răbufniri îndepărtate, de parc'ar fi pornit din fundul iadului, se perindau, din colină în colină, spulberându-se în stîșchiul aspru al cetinei.

Undeva se prăvălesc așezări și curge sânge... își spunea pădurarul, cu inima îngreunată de nedumeriri.

Ce fel de oameni vor fi fiind aceștia...? Dar într'o dimineață senină, pe când florile mormântului încă nu

se scuturaseră de rouă și vâgăunile abureau în razele piezișe ale soarelui, neînțeleasa împletitură a sorții îi trimise pe unul dintre aceștia.

Treceau roiuri scăpărătoare, umplând văzduhul cu zumzetul lor greoiu și amuțitor.

Păsările tăcură și toate viețuțoarele se prelinseseră spre viziunile lor.

Din înalțuri se auziră, apoi, ca niște clămpănituri de fiară hămesită, rafalele mitralierelor. Și din roiul argintat al avioanelor se desprinseseră, deodată, volburi albe. Un vânt ușor le împărășie în lumina limpede a

dimineții, ademenindu-le înspre pădure.

Și pădurarul desluși, dela o vreme, forma unui trup omenesc legănându-se molcom sub aripa largă a pașutei.

Când arătarea intră în luminișul poienei, uimirea i se irosi dintr'odată, și în mintea pădurarului nu mai rămase de cât un singur gând: *un om*. De pe pământ sau din cer, bun sau rău, Dumnezeu trimite un om la pragul căsuței sale... Și niciun gând în afară de acesta.

Străinul atinse pământul rostogolindu-se ușor peste tufele mărunte din marginea poienei, rămase câteva clipe amețit și când se ridică în picioare privi mirat la cele dimprejurul său. Pădurarul îi zâmbi de lângă trunchiul bătrân al stejarului, îi întinse mâna și îi strigă cu glasul lui plin, de om care vorbește arare: — Nu te teme, omule!

— Nu te teme, omule! apropie-te...!

Dar străinul nu cunoștea nici pădurea, nici pe pădurar.

În mașina din care trebuise să sară, stăpâneau alte rosturi și alte legi. El își plimbă numai o clipă palmele peste cingătoare și răspunse omeniei care-l aștepta cu brațele deschise, cu revolverul său.

Pădurarul auzi troznetul glontelui, simți arsura loviturii, îngenunchie lângă mormântul singuratic și muri strivind în palme florile însămanțate de dragostea și de tristețea lui.

Și în pădurea aceea, unde viețuța clipise de două ori, în poiana de liniște cuvioasă a stejarului, n'a mai rămas decât povestea.

## Dragoste de neam

de M. Someșanu

Multe din cele care agită sufletul omeniei de astăzi vor fi fiind părelnicii. Fiecare dintre taberile luptătoare are crezul său deosebit, în numele căruia suferă și se jertfește.

Dar deasupra trecătoarelor închipuirii ale oamenilor, adevărul este unul singur, și chipul lui rămâne același, ori de unde ai privi spre el. Tocmai așa cum, deasupra desbinărilor de astăzi, soarele rămâne unul singur, la fel de strălucitor și de puternic în înălțătatea sa.

Din multimea credințelor care se înverșunază și se spulberă în viforul secolului, cine ar putea să stăpânească pe cea mai lămurită? Dacă toate scăpără la fel, ca fărâșe de fosfor, se acopează cu neguri și se aprinde iarăși, în strania perioadă a sorților.

Și o tristețe grea și se adună în căușul inimei, oridecâteori privești peste mulțimea sângevândă a atâtor luptători, a căror înverșunare crește mereu, odată cu lumina care se adună în jurul credințelor lor.

Care dintre acestea va fi fiind cea mai bună...?

Un licăr de noroc, mărunț și sfios ca strălucirea bobului de meu, un licăr de noroc tocmai cât îi trebuie inimei ca să nu se spulbere, stăruie la marginea cumplitelor înțeleștări ale războiului de acum. Pe drumul apăsător al durerii, omenirea istovită de înfrângeri și desamăgiri, prinde a-și întoarce sufletul și a se regăsi, clipă de clipă, cu fiecare picur de sânge și cu fiecare cutremurare nouă.

Din crezul de ieri rămâne din ce în ce mai puțin, com-

plicatele doctrine se irosesc dintr'o involburare într'alta și la rădăcina războiului de astăzi, vechiul adevăr al tuturor vremurilor, stăpânitor deopotrivă al zilelor de bătălie și de pace, crezul *cel fără de scadență al neamului*, prinde a vlăstări, mereu mai puternic și mai înalt.

Cei care au pornit cu gânduri de mântuitoare răsturnări, încredințați că lupta lor este lupta omenirii și a vieții întregi, se găesc din nou, cu inima adunată în preajma vetrelor, îngrijorați și aprinși de îngrijirea neamului.

Un adevăr, singur și puternic ca soarele, se străvede deasupra răscolirilor de astăzi: Neamul. Iar atunci când totul se va fi istovit, un singur adevăr va rămânea peste ruinele atâtor crezuri și doctrine: *dragostea de neam*.

educația națiunii, problema alimentației, a educației fizice și a transfuziei cu sânge conservat. Alimentația poporului nostru suferă de multe și mari neajunsuri, fie din cauza unor condiții economice antisociale, fie din cauza ignoranței, fie din cauza lipsei de soliditate a conducerii de stat. Un popor subalimentat sau rău alimentat nu este în stare să realizeze în nișua domeniului ceea ce trebuie. În astfel de condiții, problema reformei alimentației poporului român devine nu numai o imperioasă problemă de stat, ci și o mare problemă de educație, care trebuie să preocupe pe toți educatorii, mari și mici.

Prețioase au fost învățămintele care s'au desprins din expunerea d-lui prof. Benetato despre educația fizică privită prin prisma fiziologiei. Viețuța sedentară, impusă de civilizația actuală și procesul anormal de continuă orășenizare, obosesc și îmbătrânesc organismul înainte de vreme. Această viețuță are o mare înrăurire asupra pro-

ceselor vegetative, asupra glandelor cu secreție internă și, în general, asupra întregului nostru sistem nervos. Tipul nostru de civilizație nu ne poate fi indiferent din punct de vedere psihofiziologic; el interesează în deaproape creșterea și dezvoltarea normală a poporului nostru, determinându-i însăși misiunea sa istorică.

În ce privește problema transfuziei de sânge, pe care împrejurările războiului de astăzi au pus-o pe un prim plan de preocupare, în sensul de a salva cu sângele cetățenilor din dosul frontului, viețuța tinerilor care au fost grav răniți pe front. — Institutul de fiziologie din Cluj-Sibiu a fost cel dintâi, care, — la inițiativa filialei *Crucii roșii* din localitate, — a înființat un *Centru de colectare și transfuzie a sângelui*. Experiențele făcute în cadrul acestui Centru au fost de-a-dreptul revelatoare: grație tehnicii dusă la un mare grad de perfecțiune, transfuziile de sânge au ajuns să se facă, la Sibiu, nu numai cu mijloacele cele mai

simple, ci și cu rezultatele cele mai sigure, care au depășit cu mult toate experiențele făcute până astăzi în alte țări. Rezultatele de până acum lasă să se întrevadă perspective nespuse de binefăcătoare nu numai în legătură cu vindecarea răniților care au pierdut mult sânge, ci cu însăși regenerarea rasei noastre. Este nespuse de mare numărul debililor, anemicilor și bolnavilor de tot felul, care vegetează cu anii, prejudiciind și vitalitatea, și progresul neamului, și care prin înnoirea, înviorarea și îmbogățirea sângelui obținut prin metoda transfuziei, ar putea fi redați națiunii în deplină vigoare și sănătate. De asemenea, sunt foarte multe persoane care dispun de o supraabundență sangvină și pentru care donarea de sânge ar constitui o ușurare și o binefacere.

Concluzia care s'a deslăsat din înfățișarea acestei probleme a fost că ea depășește interesul fiziologului și al igienistului, interesând într'o palpantă

măsură și pe educator. Problema transfuziei de sânge trebuie, astfel, să intre în programul educației națiunii; ea trebuie făcută cunoscută, în toată amploarea ei, în școlile de toate gradele și de toate categoriile, educându-se tineretul în înțelegerea ei cea mai dreaptă și experimentându-se pe o rază cât mai întinsă, până la deplina ei popularizare și realizare.

În general, vizitele făcute de Seminar nu numai că și-au ajuns scopul lor de informare științifică, dar ele au reușit să lărgească într'un mod deosebit de binefăcător însăși concepția lor despre educație și despre rolul pe care sunt chemați să-l îndeplinească în cadrul națiunii.

**Numai Asociațiunea transilvană „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta?**

## Fundațiunea Gojdu

de I. Gârbacea

Continuarea din pagina 1-a

sunt izvor dătător de viață și în România unde își varsă binefacerile lor”.

Așa scria în anul 1924 când pornise prima mișcare de reactivarea fundațiunii prin replătirea sumelor primite de foștii stipendiști.

„Foștii bursieri ai lui Emanuil Gojdu luaseră ideea de a restitui bursele beneficiarilor pentru augmentarea fundațiunii Gojdu. În ședința comitetului fundațiunii ținută în Octombrie la Sibiu au intrat primele declarațiuni. Dl Dr. Aurel Cosma din Timișoara a deschis ofranda cu 50.000 lei. Toți au rămas fascinați de acest gest.

Un fost bursier din Oradea, acum fruntaș al vieții publice, însuflețit de acest gest, urmează în ședința consistorială: „Dau și eu 20.000 lei. Nici când n'am văzut recunoștința mai frumoasă ilustrată și mai mult adâncită memoria lui Emanoil Gojdu în sufletul bursierilor săi.

Bursele lui Emanoil Gojdu n'au rămas numai aurul rulant prin care fiii trecutului nostru au intrat în templul științelor, ci apa vie ce le-a dat suflet românesc și creștinesc”.

Anul trecut un fost stipendist Gojdu a depus la Episcopia de Oradea din Beiuș suma de un milion ca replătire.

Este interesant de notat că din cei cinci care au semnat testamentul, doi sunt din Bran: Alduleanu și Pușcariu.

Pușcariu recunoaște că în fruntea fundației Gojdu a așezat pe Alduleanu, ceea ce înseamnă că cel mai de seamă bărbat al timpului său totuși Alduleanu a fost. Numai după moartea acestuia, conduce Pușcariu în răstimp de 40 de ani.

Se cuvine să ne plecăm asupra slovelor testamentului spre a vedea și azi marea iubire de neam a fondatorului.

Profesorul Lupaș, în volumul ce i-a dedicat acum 4 ani la 70 ani dela moartea sa, reproduce un fragment dintr-o vorbire ținută studenților români din Budapesta înainte de a face fundațiunea:

„Ca fiu credincios al bisericii mele laud Dumnezeu, căci m'a crescut Român; iubirea ce am către națiunea mea neîncetat mă îmboldește a stăruii în faptă, că încă și după moarte să erump de sub gliele mormântului, spre a putea fi pururea în sânul națiunii mele”.

Iar testamentul precizează.

„Cunoscând zelul desinteresat al tuturor membrilor națiunii române, în privința promovării bunei stări a națiunii sale, sunt convins că toți membrii Reprezentanței vor lua asupra lor osteneala împreună cu afacerile și îngrijirile Reprezentanței fără vre-o remunerare materială, simțindu-se remunerați prin conștiința că au ajutat și ei la prelucrarea materiei date de mine spre înfiorarea iubitei națiuni.

Până când o națiune română se va înființa pe cale constituțională, un congres sau alt organism autonom, Reprezentanța fundațiunii dă seama despre administrarea sa numai publicului mare, astfel ca nealterându-se suprainspecțiunea regimului de stat, socotelile se dau judecății publice prin foaia oficială ungurească și prin trei foi române mai răspândite, iar dacă națiunea va câștiga o corporațiune organică autonomă, socotelile se subștern aceleia spre aprobare și în modul arătat mai sus se dau publicității.

Pentru ca dispozițiunile acestea testamentare sub decursul timpului să nu se dea uitării, dispun ca testamentul acesta să se citească în toți anii în toate bisericile parohiale române răsăritene la 9 Februarie stil vechiu, ca în ziua nașterii mele”.

## BRĂȘOVUL DE ALTĂDATĂ

Din trecutul medical al Brașovului

### Epidemiile de ciumă dela 1770—1786—1795

de Dr. Emil I. Bologa

În anul 1770 ciuma ajunge din nou în județul Brașov, fără a atinge însă orașul, adusă fiind de către un călător venit dela București la Bran (Törsburg). Acesta dându-și rufele la spălat unei tinere fete (scrie cronică), o îmbolnăvește pe aceasta de ciumă, boală care în curând o va răpune.

Acesta fiind punctul de plecare al epidemiei, boala se răspândește cu iuteală, numărul cazurilor crescând până în luna Septembrie, scăzând apoi progresiv și terminându-se în luna Ianuarie a anului următor (1771), lăsând în urma sa 743 cazuri de ciumă, dintre care 615 s'au terminat cu moartea.

Concomitent se ivesc cazuri de ciumă la Râșnov și Tohanul Nou, unde epidemia seceră 121 vieți, iar în Tohanul Vechiu se înregistrează 29 decese prin ciumă în acest an (1770).

Celelalte sate din județ au fost cruțate. În cele patruză sate amintite, numărul cazurilor de ciumă se ridică la 971, dintre care 789 (adică 81,3%) se termină cu moartea.

Epidemia următoare din anul 1786 interesează numai trei localități (Râșnov, Codlea și Holbav). Orașul Brașov este cruțat și de data aceasta.

Primul caz îl prezintă un păstor de 15 ani cu numele Pavel Kerestase, venit din munți și care la 15 Septembrie moare ciumat. Rudele venite la înmormântare (scrie Dr. Gusbeth) consumând cu aceeași lingură coliva și

bând vinul din aceeași sticlă, se contaminează și răspândesc astfel molima. Cele mai multe din aceste rude au decedat ele înșile de ciumă. Măsurile care au fost luate cu această ocazie au fost cât se poate de severe.

La Râșnov s'au îmbolnăvit în total atunci 78 oameni dintre care 56 au murit.

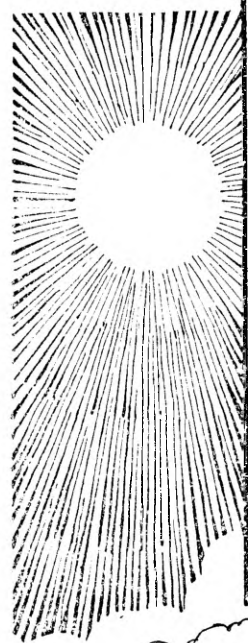
În același an la Codlea se ivește în ziua de 5 Octombrie un caz de ciumă. Epidemia a fost adusă de locuitorii veniți din Râșnov la târg (care fusese la 1 Oct) Au fost contaminate cu această ocazie 19 persoane dintre care 9 au murit (ultimul la 1 Decembrie).

În Holbav boala a fost adusă de către o femeie, care întoarsă din Râșnov se îmbolnăvește și moare la 22 Octombrie. În total au fost contaminați în acest sat 19 locuitori, dintre care 16 și-au pierdut viața.

Epidemia dela 1786 s'a soldat astfel cu 116 cazuri de ciumă, dintre care 81 (adică 69,8%) s'au terminat prin deces. A fost cea mai ușoară epidemie.

În lunile August și Septembrie ale anului 1795 se ivesc cazuri sporadice de ciumă la Timiș și Rotbav. Primul caz la prezentat o ڳancă, moartă curând după îmbolnăvire. Măsurile sanitare severe luate au împiedecat ivirea unei epidemii. Totalul celor decedați nu a trecut de 12.

BCU Cluj / Central University Library Cluj



Cine seamănă  
culege...  
Cine joacă  
câștigă...

Jucați la Loteria de Stat  
și veți participa  
la câștigurile de  
**MILIOANE**  
ce le împarte Loteria în  
fiecare lună  
Cu un loz puteți câștiga  
5 MILIOANE

**LOTERIA DE STAT**  
LUNARA  
TRAGEREA LA 3 AUGUST



Tipografia „Astra“ Brașov  
caută  
ucenici români

#### Abonaților

le aducem aminte că nu trăim  
din subvenții.

#### Înștiințare

pentru elevii Liceului comercial  
„A. Bârseanu“ Brașov

Elevii din clasa III—VIII sunt obligați să presteze muncă de războiu în timpul vacanței. În acest scop elevii domiciliați în Brașov se vor prezenta urgent la Direcțiunea liceului. Elevii plecați în provincie vor comunica direcțiunii, prin carte poștală, locul și instituția unde prestează munca de vară. În anul școlar viitor se pot înscrie numai elevii care au prestat această muncă, prezentând dovezile.

R o m â n i a

Corpul Portăreilor Tribunalul Brașov

Dos. Nr. 328/943.

#### Publicațiune de licitație

Subsemnatul Portărel aduc prin aceasta la cunoștința publică, că în ziua de 4 August 1944 orele 8 a. m. se va vinde prin licitație publică în Brașov, Str. Lungă Nr. 97 averea mobilă a debitorului Andreas Streitferdt, constând din 3 mese, 4 prese de lemn, 2 sifoniere și 2 paturi de lemn, pentru încasarea creanței de 200.000 lei, dobânzi și cheitulele de 500 lei, pentru despăgubirea creditorului Dr. Iosif Androe, avocat, din Brașov.

Licitația se va ține cu bani gata. Brașov, la 21 Iulie 1944.

Portărel  
IndescifrabilSecretar  
Gherman

Mare întreprindere industrială din Brașov caută

#### CONCESIONAR

cu garanție pentru cantina funcționarilor și muncitorilor. Oferte la Administrația ziarului

Primăria comunei Prejmer Jud. Brașov

Nr. 1744/1944.

#### Publicațiune

Târgul de țară din comuna Prejmer județul Brașov, se va ține în zilele de:

7 August 1944 târg de vite.  
8 August 1944 târg de mărfuri.  
Prejmer la 23 Iulie 1944.

Primăria comunală

## Spitalele

din municipiul Brașov, unde se pot interna răniți

1. Spitalul Mârzescu, str. Cuza Vodă.
2. Spitalul Boli Sociale, str. Dima.
3. Spitalul de Ochi, str. Brâncoveanu.
4. Spitalul Contagioși, str. Cicio Pop.
5. Spitalul Militar Regina Maria.

În afară de spitale, toate sanatoriile din municipiu au un anumit număr de paturi rezervate pentru răniții din bombardament aerian.

medicul-șef al municipiului  
Dr. Uplu Ștefan



# Informațiuni

## Avansare

Distinsul magistrat militar Lt. col. Ghica Gheorghe, președintele Curții Marțiale Brașov, a fost avansat la gradul de colonel.

## Spitalul „Inima Reginei“ din Bran

Sâmbătă, 22 Iulie a. c. a avut loc la Bran inaugurarea spitalului „Inima Reginei“, ctitoria A. S. R. Arhiducesei Ileana. Fapta grăește prin sine. Șaizeci de suferinzi vor afla alinare în acest așezământ ce a costat 6 milioane lei.

La inaugurare au rostit cuvântări I. P. S. S. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, A. S. R. Arhiducesa Ileana și doctorul Vasile Dogariu, comandantul spitalului.

## Un spital pentru tuberculoși

În comuna Satulung din județul nostru s'a inaugurat primul sanatoriu popular pentru îngrijirea bolnavilor tuberculoși.

## Dela C. F. R.

Direcțiunea generală C. F. R. face cunoscut celor interesați că, în urma răspândirii direcției comerciale a C. F. R., eliberarea ordinilor de serviciu, a permiselor și a abonamentelor în contul Ministerului de Finanțe, sau cu plată, se face la București strada Bursei, etaj III.

De asemenea, în comuna Porumbacu, gara Porumbacu, se vor elibera următoarele: ordine de serviciu seria A. a personalului ceferist din toate direcțiunile centrale și abonamentele în contul Ministerului de Finanțe seriile E. F. G.

## Accidentul de avion al fiului lui Churchill

Se anunță din Lisabona că maiorul Randolph Churchill, fiul premierului britanic, s'a prăbușit cu un avion de transport în timp ce trecea peste Jugoslavia. Numai cu mare greutate a izbutit să se salveze din flăcările ce a cuprins avionul.

## Revenire asupra unui ordin

Prin ordinul circular Nr. 141.488 1941, cumpărăturile făcute de Armata și Misiunea Germană din România, au fost scutite de plata impozitului excepțional.

Conform hotărârii luate de consiliul Interministerial, în ședința dela 14 Iunie a. c., s'a decis ca la toate cumpărăturile de cereale, vite etc., făcute pentru Armata Germană, să se plătească contribuția națională excepțională de 6%.

În viitor se va achita impozitul excepțional la toate cumpărăturile făcute de Armata și Misiunea Germană din România.

În ce privește cumpărăturile făcute în cadrul convenției române-germane, privind contingentul de export și pentru care se eliberează bonuri cu plată pentru cumpărarea de către trupele germane de subsistențe și materiale în cadrul acestui contingent, ele rămân libere la predare, întrucât impozitul aferent se achită ulterior, în cadrul și pe baza convenției menționate.



# Cronica Războiului

## Situația politică

*Intr'o vreme când situația de pe fronturi ia forme din cele mai energice, indicând o fază decisivă în desfășurarea acestei a doua conflagrații mondiale, am luat act despre*

### Atentatul asupra Fuehrerului

După cum s'a relatat din Berlin, imediat după cunoașterea acestei încercări de a suprima viața Fuehrerului, complotul se datorește unei clii de militari scoși din armată, care se uniseră cu un grup de ofițeri ocupând poziții însemnate în armata de înlocuire și care trebuie să fie socotiți inspirați ai întregii acțiuni. Se subliniază și faptul că această conjurație se afla în legătură cu o putere inamică.

Printre detaliile încercării eșuate de atentat la viața Fuehrerului Adolf Hitler, înregistrăm pe acela că un ofițer inferior, făcându-se complice, a pus la îndemâna conspiratorilor un anumit organ de informație. Cunoașterea acestui fapt a dat loc la cuvintele radiodifuzate ale Fuehrerului, Mareșalul Goering și Amiralului Doenitz, risipindu-se astfel orice puțință de confuzie.

După cum arată telegramele din capitala Reichului, grupul conspiratorilor, în frunte cu executantul principal, colonelul conte de *Staufenberg*, și-au găsit sfârșitul, fie prin execuție de către organele militare, fie prin sinucidere. De asemenea, pe toate fronturile, s'au dat ordine de zi arătând credința în puterea de luptă și în victoria armatelor germane.

### Schimbarea de guvern din Japonia

produsă într'un moment când frontul Pacificului cunoaște o perioadă de operațiuni încordate, a dat loc la diferite comentarii. Cele mai multe s'au dovedit între timp deplasate. Realitatea este, că opinia publică atrasă mai mult de operațiunile din Europa, a pierdut din vedere cele ce se petreceau în Pacific.

În marele ocean, înaintarea japoneză care a scos din uz aproape toate planurile defensive anglo-americe, s'a văzut la un moment dat dispusă pe un front larg, căruia a trebuit să-i facă față cu noi forțe împropățate. Acest timp de respirație a fost folosit de Englezi în India și de Americani în Australia, pentru a se reface. O mare flotă americană a fost adusă în Pacific și am putut înregistra diferitele bătălii care s'au terminat prin infiltrarea Americanilor în diferitele insule recucerite. De curând urma să se dea marea bătălie din insulele Mariane, care s'a terminat într'adevăr cu pierderea unor însemnate unități pentru flota americană, dar pe care flota japoneză nu a fost pusă să o ducă până la ultimele consecințe. Debarcările americane din insulele Mariane și de curând în insula Guam, a creat indispoziție la Tokio. Deși generalul Tojo, conducătorul guvernului, era unul dintre militarii încercați ai Japoniei, s'a ajuns totuși la con-

cluzia că echipa ministerială trebuie remaniată, încadrându-se cu elemente mai energice. Împăratul Hiro-Hito a convocat sfatul bătrânilor țării și în cursul discuțiilor care a avut loc s'a vorbit despre formarea unui guvern în care să intre generalul *Kolso* și amiralul *Yomai*, cunoscuți ca elemente de extremă energie și amplă capacitate. Astfel s'a format guvernul nou, în frunte cu generalul *Kolso*, având ca ministru al marinei pe amiralul *Yomai*, iar ca ministru de războiu pe mareșalul *Sugiyama*.

Prezența în guvern a d-lui *Mamoru Shigemitsu*, ca ministru de externe și ministru al Asiei Răsăritene, înlătură deci orice presupunere că politica externă a Japoniei va suferi modificări, ea urmărindu-și cursul de până acum, inclusiv țelurile creării Mării Asii din Răsărit. De altfel însăși manifestările publice ale conducătorilor guvernului arată răspicat dorința acestora de a menține aceleași relații strânse și călduroase cu Germania și țările Axei.

### Călătoriile d-lui Roosevelt

puse mai de mult în discuție ca un element de publicitate pe timpul duratei campaniei electorale, par să aibă cu totul alte scopuri. Este adevărat, că lumea a luat cunoștință despre aflarea în voiaj a președintelui Statelor Unite abia după ce d-sa și-a anunțat candidatura la președinție pentru a patra oară. Totuși, călătoriile anunțate, în Anglia, la Rama, încep să-și defnească alte preocupări, decât crearea unei publicități electorale pe plan mare. Se afirmă anume că anumite acorduri în legătură cu organizarea păcii, stabilite pe planuri largi și în ultimă instanță la conferința dela Teheran, urmează a fi puse din nou în discuție, stabilindu-se toate detaliile.

Deocamdată nu s'a dat publicității nici împrejurările și nici datele când vor avea loc astfel de întrevederi. Se știe însă, că d. Roosevelt socotește o întrevedere între d-sa, și d. Churchill ca un mijloc mai practic pentru rezolvarea problemelor respective, decât o conferință a comisiunilor de specialitate.

Urmează deci să se vadă, când și unde se va produce această întâlnire, care deocamdată stăruie doar sub forma unor presupuneri neconfirmate.

### Soarta guvernului polonez

emigrat la Londra, continuă să fie înconjurată de incertitudine. Din partea Englezilor se depun stăruințe, atât pentru a-l convinge de d. *Mikolajczik* asupra necesității unui voiaj la Moscova, cât și pentru a convinge Moscova asupra îndreptății acestuia de a vorbi în numele poporului polonez.

Se pare însă, că guvernul emigrant a stăruit prea mult în intransigență, deoarece Sovietele, pe lângă că îi contestă valabilitatea mandatului asumat, de a reprezenta Polonia, dar în același timp anunță că a constituit în capitala Uniunii Sovietice un „guvern de eliberare națională“ cu care înțelege să colaboreze pe teritoriile polo-

de **Mardare Mateescu**

neze unde va pune piciorul. Trebuie reținut, că la Moscova, prin „*prin teritoriul polonez*“ se înțelege teritoriul aflat dincolo de linia stabilită în 1939.

Desfășurarea evenimentelor militare, se poate că va da curând o deslegare acestei situații confuze. Deocamdată însă, d. *Mikolajczik* nu și-a anunțat intenția fermă de a lua contact cu conducătorii Sovietelor.

## Situația pe fronturi

### Pe frontul din răsărit

unde se desfășoară actualmente marile bătălii de mișcare ale acestui războiu, nu s'au înregistrat în ultimele zile evenimente de mare importanță. Incepând dela *Pscov* și dealungul sectoarelor *Grodno*, *Blalstok*, *Brest-Litovk* și *Lemberg*, trupele sovietice sunt aruncate în adevăr, într'un număr foarte mare și sunt ajutate de un armament covârșitor, dar ele nu au putut realiza nicio străpungere a liniei de apărare elastică germană.

Tocmai acest lucru îl remarcă o dare de seamă a corespondentului militar al agenției D. N. B. Dar el ține să menționeze, că toate mișcările fac parte din prevederile înaltului comandament german, care numai el singur va hotărî linia de completă zăvorire a înaintării rusești.

O relatare din Berlin, menționează că *Lemberg* se află în mâinile germanilor. Luptele se dau la periferiile orașului. Pătrunderile sovietice practicate pe Bugul polonez, au fost în unele locuri lichidate. În schimb, penetrarea sovieticilor în imediata apropiere a orașului *Lublin* nu influențează cu nimic rezistența germană din țările baltice care — după aceiași dare de seamă — va fi intensificată.

În cadrul mișcărilor de desprindere au fost evacuate orașele *Jaroslav* și *Siedlce* la Vest de Bugul polonez.

### Pe frontul din Normandia

aceiași dare de seamă, după ce menționează pierderea orașelor *Caen* și *St. Lo*, prevede că aci va trebui să urmeze o rezistență energetică a apărării germane, căci, spune corespondentul militar, „*ei vor putea pierde încă și mai mult, dacă nu reușesc să împiedece inamicul să-și dobândească libertatea de mișcare*“.

### Pe frontul italian

se menționează apropierea trupelor anglo-americe de linia de rezistență germană. Deși aliații nu au atins încă sectorul *Pisa*, se menționează că „*o desinteresare militară-germană față de Pisa*“ ar putea să fie explicată prin situația geografică a acestui oraș de coastă, cât și prin operele de artă pe care le adăpostește.

## GAZETA TRANSILVANIEI

Redactor responsabil  
ION COLAN

Redacția și Administrația  
BRAȘOV  
B-dul Regele Ferdinand No. 12  
TEL. 1513

Abonamentul anual Lei 400  
Autorități și Societăți Lei 800  
Membrii „Astrei“ din  
comunele jud. Brașov  
și refugiații săteni din  
Ardealul de Nord Lei 200